

Anu Põdra seebi-skulptuurist sai esimene Eesti taies Tate'i muuseumi kogus

Janar Ala
AJAKIRJANIK

17. märts 2021, 8:54

Anu Põder, «Keeled» (1998). Anu Põdra ülevaatenäitusel «Haprus on vaprus» Kumus 2017. FOTO: Hedi Jaanisoo. Eesti kunstimuuseumi loal

Skulptor Anu Põdra seebist installatsioon «Keeled (aktiveeritud versioon)» (1998) osteti maineka moodsa kunsti muuseumi Tate kunstikogusse. See on ühtlasi esimene Eesti kunstniku teos Suurbritannias asuva Tate'i kollektsioonis. Teose ost on järg Tate Moderni kuraatorite süsteemsele uurimistööle, mis algas II maailmasõja järgse Eesti kunsti kaardistamisest ja mille käigus kohtuti Eesti kunstnike ja kunstiteadlastega.

KUULA ARTIKLIT

2018. aasta juulis võõrustas Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus Tallinnas kõrgetasemelist Tate Moderni muuseumi kuraatorite ja Ida-Euroopa kunsti ostukomisjoni liikmete delegatsiooni. Ostukomisjoni kogunemisel Londonis otsustas muuseum kuraatorite soovitusel osta kogusse Anu Põdra teose. Nagu muuseumi ostude puhul on reegliski, teavitatakse avalikkust ostust alles siis, kui teos on füüsiliselt kogusse üle antud. Teos on nüüd nähtaval Vilniuses Balti triennaalil eksponeeritud teose originaalvormist tehtud suurel määral teose reprodutseerimisõiguse koos vormiga.

JÄRGMINE LUGU

Anu Põder (1947–2013) oli Eesti skulptor ja installatsioonikunstnik, kelle loominguga on viimase viie aasta jooksul hakatud rahvusvaheliselt järjest suuremat huvi tundma. Tema teoste

hiljutisemates käsitlustes annab tooni feministlik vaatenurk. Anu Pöder tegeles materjalide ja inimese elu hapruse ja kaduvuse teemadega, selle tõttu olid tema teostes materjalidena peamiselt kasutusel tekstiil, vaha, kips, seep, liim, plast ja puit.

Näitustel hakkas ta osalema 1970ndate lõpul, ajal, mil Eesti kunstis domineerisid rasked ja tugevad materjalid, nagu pronks ja graniit. Vastupidi üldisele suunale eksperimenteeris Anu Pöder efemeersete materjalide füüsiliste ja kultuuriliste tähenduste muutumisega.

Tema hiljutiste näituste hulka kuuluvad suur ülevaatenäitus «Haprus on vaprus» Kumas 2017. aastal ning sama näituse täiendatud versioon Pori kunstimuuseumis 2019. aastal. Sama aasta suvel toimus Anu Põdra näitus «Ruum minu ihu ümber» La Galerie Noisy-Le-Sec'is Pariisis. Tema loomingut on eksponeeritud grupinäitustel Vilniuses, Berliinis, Moskvas ja Viinis. Nüüdsest Tate'i kogusse kuuluvat teost «Keeled» näeb 20. märtsil avataval Liverpooli biennaalil. PM

SISUTURUNDUS

Kasutusluba tagab ohutuse ning vabaduse oma vara üle

Vormel 1 uus hooaeg algab Viaplays 28. märtsil

Vaata videot: kuidas ettevõtte saab töötajaid kiirtestida?

Gwyneth Paltrow müüb vibraatoreid ja fännid on vihased

Spordieetika sihtasutus: treenerite eetikakoodeks peab saama suure jõu ja selle rikkumised tooma karistuse

Ville Arike
REPORTER

17. märts 2021, 0:05

JÄRGMINE LUGU

Olgu seadusega kuidas on, aga treenerite eetikakoodeksit Getulio Aurelio Fredo kindlasti rikkus. FOTO: Madis Veltman

Nõmme Kalju jalgpalliklubi ja selle endise treeneri Getulio Aurelio Fredo juhtumi valguses on Eesti spordis jõuliselt tõstatunud treenerieetika teema. Seadused ja nende nüansid, 14 või 16 eluaastat pole spordirahva otsustada. Küll aga mõnigi muu küsimus. «[Treenerieetika on spordi alusväärtus](#),» kõlab Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse (EADSE) äsja avaldatud treeneritöö tähtsamate küsimuste ülevaatematerjali pealkiri.

▶ KUULA ARTIKLIT

«Kui politsei midagi uurib ja ütleb, et siin ei ole seadusrikkumist, siis see ei tähenda, et poleks midagi valesti tehtud. Saame valida, kellega koostööd teeme. Me ei pea inimestega, kes käitunud ebaeetiliselt, olgugi et seaduse järgi õigeks mõistetud, koostööd jätkama,» ütles esmaspäevases ETV saates «Ringvaade» jalgpalliliidu distsiplinaarkomisjoni liige Mihkel Uiboleht.

Treenerite aladeülese kutsejuhendina saab võtta sihtasutuse Kutsekoda poolt kinnitatud eetikakoodeksit. EADSE juhatuse liikme Henn Vallimäe sõnul peab [treenerite eetikakoodeks](#) saama Eesti ühiskonnas suure jõu, selle rikkumistele – nagu ka Uiboleht märkis, ei pea jutt käima karistusseadustiku rikkumisest! – tuleb anda selge hinnang ja peavad järgnema tagajärjed.

Eetikakoodeksis on selged nõuded olemas

«Õudne,» võttis Vallimäe viimase nädala jooksul hargnenud sündmused kokku. «On kahetsusväärne, et selline asi sai juhtuda. See on tõsine väärtuste kriis, võib-olla ka kultuuriline. Ent treeneriväärtused peaksid olema riikide ja kultuuride ülesed. Kahjuks oli vaja niisugust raputust, et saada aru, et niisugused asjad võivad juhtuda täna ja siin, igaühega meist, mitte ei juhtu ainult kusagil mujal.»

JÄRGMINE LUGU ∨

Iga treenerite eetikakoodeksi rikkumine tähendab ametikohustuste rikkumist ehk annab tööandjale võimaluse kohaldada sanktsioone.

Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse juhatuse liige **Henn Vallimäe**

Postimehes ilmus eelmise nädala keskel lugu treenerite ümarlaual räägitust, kus jäi taas kõlama soov saada ühiskonnas õpetajatega võrdne staatus. Viimase nädala jooksul on kõne all hoopis treenerite vastutus. «Treeneri vastutus pole õpetaja omast väiksem. Vahe on vaid selles, et erinevalt koolisüsteemist pole meil üldist riiklikku spordi õppekava,» alustas Vallimäe.

«Vastutus käib treenerite eetikakoodeksi põhjal, see on treenerikutse lahutamatu osa. Koodeksi viimane punkt ütleb, et eksimusi eetikakoodeksi suhtes käsitletakse treeneri kutsenõuete rikkumisena. Iga selle koodeksi rikkumine tähendab ametikohustuste rikkumist ehk annab tööandjale võimaluse kohaldada sanktsioone ning raskemate või korduvate juhtumite korral töötaja vallandada. Ma ei näe, et Eestis treener poleks piisavalt vastutav.»

Vallimäe lisas vahele, et kuhugi jääb kindlasti ka hall tsoon: «Treenerite kultuur – et mis on mõistlik ja mis ei ole – on omaette teema. Kultuslik nõukogudeaegne võrkpallitreener Nikolai Karpol karjus, mõnitas, alandas hoolealuseid, aga mängijad olid olümpiavõitjad ja maailmameistrid. Kultuuriruum on kõvasti erinev ja tolle kultuuriruumi mõjusid on ka Eesti treenerkonnas.»

Eesti Antidopingu ja Spordieetika sihtasutuse juhatuse liige Henn Vallimäe. FOTO: Konstantin Sednev/eesti Meedia/scanpix

EADSE juhatuse liikme teatel on pärast Mia Belle Trisna juhtumi avalikuks tulekut jõudnud nendeni eetikanormide rikkumisega seotud infot ühelt teiselt spordialalt. «Tööandja peab andma treeneri tegevusele hinnangu. Siit võivadki alata probleemid – kui tööandjale ei lähe eetikakoodeks korda või see näiteks ei huvita teda, või on treener ise endale tööandjaks ehk klubi juht.

Kui klubi ei suuda olukorda lahendada, peab seda tegema spordialaliit. Aga sealgi on omad ohud – kui ebaeetiliselt käituva treeneri või klubi mõju alaliidus on nii suur, et juhtum kas ei jõua arutamiseni või ei käsitleta seda õiglaselt,» lausus Vallimäe.

Eesti on päris väike ja tema hinnangu andmine on keeruline ülesanne. «Arvestades asjaolu, et eelmisel nädalal alguse saanud Nõmme spordiklubi juhtum on juba ilmselt esile teinud, võiks minu arvates lähiajal luua treenerite eetikakoodeksi rikkumisi käsitleva komisjoni. See saaks olla nõustav, mitte sanktsioneeriv organ – distsiplinaarotsused peaksid jääma alaliitude pädevusse.

JÄRGMINE LUGU

Juhtumite käsitlemine peab olema õiglane

Näiteks Norra olümpiakomitees on inimene, kes tegelebki ainult väärkohtlemistega, hindab neid ning seejärel otsustab, kas annab asja edasi politsei või alaliidu menetleda. Seal on see asi väga hästi korraldatud,» tutvustas Vallimäe.

«Kindlasti tõstame eetikakoodeksi täitmise ja selle rikkumiste korral vastutuse teema jõuliselt lauale. Kõiki inimesi, eriti lapsi tuleb kaitsta. Sõltuvalt alaliidust võib halvemal juhul juhtuda, et sõnumitooja ehk ohver lüüakse mättasse. Psühholoogid nimetavad seda topeltohvristamise sündroomiks, millel ei tohi olla kohta. Kõigi juhtumite käsitlemine peab olema õiglane, delikaatne ja konfidentsiaalne.

EADSE esmane ülesanne on ennetustegevus. Loodame peagi jõuda nii kaugele, et saame tulla välja konkreetsete käitumisjuhistega. Esiteks – mida teha selleks, et asi ei juhtuks. Ning teiseks – mida teha siis, kui asi on juhtunud. Eestis võiks eetikakoodeksi täitmisega seotud juhtumid hakata süsteemselt lahutama.

Kahtlemata tuleb ette näha, kuidas keerulisemate juhtumite korral lahendada vaidlusi, olemas peab olema apellatsioonivõimalus. On selge, et alaealiste kas füüsiline või vaimne väärkohtlemine pole millegagi vabandata. Sellele peab kohe järgnema punane kaart.»

Treenerieetika on spordi alusväärtus

Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus võttis tähtsamad treenerieetikad, väärkohtlemist puudutavad teemad ning spordiorganisatsioonidele antavad soovitusel kokku ühte ülevaatlikku materjali.

Legendaarne treener, õpetaja ja sporditegelane Fred Kudu on öelnud: «Treener on eelkõige õpetaja. Kõige suurema mõjuga õpetaja.» Seda mõju on lubamatu kuritarvitada.

Hea juhtimise tava spordiorganisatsioonis ütleb, et spordiorganisatsioon järgib rahvusvaheliselt ja siseriiklikult tunnustatud eetilise käitumise põhimõtteid ja reegleid.

Lastekaitseseaduse § 20 sätestab piirangud isikutele, kes ei tohi töötada lastega. Spordiklubidel, -alaliitudel ja huviringidel on kohustus kindlaks teha, kas töötajal ei ole lastega töötamise piirangut.

Treener peab austama kõigi treenitavate eneseväärikust, tunnustama igaühe panust ning õigust olla sõnaliselt, füüsiliselt ja seksuaalselt ahistamata ning ära kasutamata; samuti peab treener käituma korrektselt ning olema kõigile eeskujuks.

ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 19 sätestab: last tuleb kaitsta igasuguse vaimse ja füüsilise vägivalga, ülekohtu, hooletusse jätmise, hooletu või julma kohtlemise või ärakasutamise ning seksuaalse või muu kuritarvitamise eest.

SEOTUD LOOD

JÄRGMINE LUGU ⇩